

Piotr Szlufik

"Czego dusza pragnie. Elementarz duchowy", Joachim Badeni, Kraków 2011 : [recenzja]

Seminare. Poszukiwania naukowe 35/3, 230-232

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z 1995 r. (s. 103-104), Przemówienie Jana Pawła II do delegacji „Solidarności”, wygłoszone w Sali Konsystorza w Watykanie 15 stycznia 1981 r. (s. 105-109) oraz Przemówienie Lecha Wałęsy, wygłoszone z okazji 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” wygłoszone na Politechnice Gdańskiej 26 listopada 2010 r. (s. 111-114). Wydaje się, że można było wybrane przez Pierluca Azaró dokumenty zaprezentować jednak w układzie chronologicznym, co byłoby bardziej przejrzyste i zgodne z ich historyczną narracją. W tej części zamieszczono także wkładkę z 12 fotografiami upamiętniającymi najważniejsze wydarzenia z lat 1978-1989, jakie wydarzyły się za sprawą Jana Pawła II i „Solidarności” w Polsce (m.in. pielgrzymki papieża do ojczyzny, strajki z 1980 i 1988 r., rodzina Wałęsów z l. 80-tych, ks. Popiełuszki, manifestacje).

W ostatniej części książki opublikowano wybrane przemówienia Jana Pawła II wygłoszone podczas jego pielgrzymek do Polski w l. 1979-1991 (s. 117-164). Znalazły się w niej m.in. homilia wygłoszona dla Świata Pracy podczas Mszy św. na gdańskiej Zaspie z 12 czerwca 1987 r., w której papież wyłożył teologię „Solidarności” i upomniał się o związek pozostający w podziemiu od 13 grudnia 1981 r. oraz homilia Jana Pawła II wygłoszona w Częstochowie 15 sierpnia 1991 r. podczas VI Światowych Dni Młodzieży, w której Ojciec św. podkreślił, że dzięki przemianom, które dokonały się w ostatnich latach w Europie, mogli się na Jasnej Górze po raz pierwszy spotkać młodzi z krajów oddzielonych dotychczas żelazną kurtyną.

W krajach Europy Zachodniej można obecnie znaleźć niewiele publikacji dotyczących „Solidarności” i jej roli w obaleniu systemu komunistycznego w krajach znajdujących się pod bezpośrednią kontrolą polityczną Związku Radzieckiego. To nasze duże zaniebdanie, przez które wielu Europejczykom przemiany, do jakich doszło w środkowo-wschodniej części kontynentu na przełomie lat 1989-1990, kojarzą się raczej z obaleniem Muru Berlińskiego, niż z wolnościowym ruchem „Solidarności”. Na taki stan rzeczy składa się wiele przyczyn. Przykładowo ta, iż po 1989 r. faworyzowanymi narratorami wypowiadającymi się na Zachodzie o polskich przemianach byli przede wszystkim przedstawiciele środowiska solidarnościowej lewicy z Adamem Michnikiem i „Gazetą Wyborczą” na czele. Nie przetłumaczono natomiast w tym czasie żadnych dobrych prac polskich historyków zajmujących się dziejami polskiego Kościoła i opozycji w latach PRL. Wydaje się to niezwykle ważnym zadaniem na przyszłość, które mógłby zrealizować Instytut Pamięci Narodowej czy też Europejskie Centrum Solidarności, jeśli na projekty takie pozwolą im decydenci i środki finansowe. Nie należy z tym zwlekać, gdyż zbyt wiele batalii historycznych w międzynarodowym obiegu naukowym już zaniedbaliśmy.

W tym kontekście, prezentowaną pozycję należy powitać z radością, pomimo tego, iż przywódca ruchu „Solidarności” na rodzimym podwórku wyraźnie nie sprzyja dociekaniu prawdy w wydarzeniach z lat 1970-1989. Być może książka *Na skrzydłach wolności* jest najlepszą i najbardziej prawdziwą wypowiedzią, jaką Wałęsa sformułował, zwłaszcza w ostatnich latach, i chociażby przez to zasługuje na uwagę. Książkę należy polecić zwłaszcza historykom dziejów najnowszych Polski oraz badaczom historii Kościoła.

ks. Jarosław Wąsowicz SDB

Joachim Badeni, *Czego dusza pragnie. Elementarz duchowy*, Wydawnictwo M, Kraków 2011, ss. 95.

Nazwisko ojca Joachima Badeniego jest znane w środowiskach młodzieży studenckiej, Odnowy w Duchu Świętym, duszpasterstwa narzeczonych oraz wśród tych, których pasjonuje wiara. Książki tego wyjątkowego – bo zmarłego w opinii świętości – dominikanina od wielu lat są obecne na rynku wydawniczym i podejmują zagadnienia katolickiej teologii duchowości: modlitwy, paruzji, męzczyzny i kobiety, życia wiecznego czy kapłaństwa.

W 2011 roku staraniem krakowskiego Wydawnictwa M została wydana kolejna pozycja książkowa o. Badeniego zatytułowana *Czego dusza pragnie. Elementarz duchowy*. Podtytuł sugeruje, że zamysłem Autora jest wyjaśnić czytelnikowi podstawowe, uniwersalne prawdy życia duchowego, aby mógł je zgłębić oraz doświadczyć w praktyce wiary. Publikacja nie ma charakteru naukowego, jest bowiem zbiorem konferencji, które zostały wygłoszone przez o. Joachima w 1996 roku w krakowskim Centrum Kultury Chrześcijańskiej, podczas tzw. Seminariów Odnowy w Duchu Świętym.

Struktura recenzowanej pozycji jest przejrzysta i obejmuje: wstęp oraz siedem konferencji. W obrębie poszczególnych nauk konferencyjnych znajduje się kilka – a niekiedy kilkanaście – zagadnień, które opatrzone tytułami. Taki sposób prezentacji treści książki ułatwia czytelnikowi hasłowe odnajdywanie ich przy ewentualnej relecture.

Z wstępu (s. 5-9), którego autorem jest Piotr Słabek, redaktor naczelny Wydawnictwa M, czytelnik poznaje o. Joachima Badeniego, jego cechy ludzkie i duchowe: poczucie humoru, naturalność, odwagę w działaniu pod prąd, fascynację Bożą mądrością, wierność powołaniu zakonnemu. Ta część książki wprowadza także, w sposób syntetyczny, w tematykę konferencji, odkrywających głębię otaczającej wszystkich ludzi – wierzących i niewierzących – rzeczywistości.

Pierwsza konferencja pt. *Miłość to jest to* (s. 11-22) ukazuje rolę miłości w życiu człowieka wierzącego. Miłość pozwala mu dojść do głębi swej duszy i zapalić w niej ogień fascynacji Bogiem. Przeciwnikiem utrudniającym realizowanie tego celu – zgodnie z diagnozą Autora – jest szatan, który fałszuje dziś pojęcie miłości i głębi duszy: człowiek XXI wieku zamiast miłości sięga po pornografię, natomiast zamiast odniesień do ducha, skupia swoją uwagę na własnej psychice.

Kolejna nauka nosi tytuł *Boże Światło* (s. 23-38) i prowadzi czytelnika do istoty chrześcijańskiej doskonałości, która wyraża się w przejściu z ciemności do światła. To przejście dokonuje się w sakramencie pojednania. W dalszych rozważaniach Autor próbuje wzbudzić w czytelniku potrzebę odejścia od minimalistycznego traktowania Boga i Kościoła, objawiającego się jedynie w wypełnianiu praktyk religijnych, do życia „synów światłości”, czyli ludzi oświeconych synostwem Bożym.

Trzecia konferencja *Spowiedź i uzdrowienie wewnętrzne* (s. 39-51) dotyczy płaszczyzny spotkania się człowieka z łaską miłosiernego Boga w sakramencie pojednania. Ta część publikacji jest pełna wskazówek, których celem jest ukazanie głębi spowiedzi oraz podkreślenie jej aspektu uzdrawiającego i oczyszczającego. Na szczególną uwagę czytelnika zasługują pytania do rachunku sumienia, których treść znacznie odbiega od tradycyjnych, umieszczanych w książeczkach do nabożeństwa, np.: „Jak odczuwałem urok Boga?”, „Czy uchylałem się od uroku Boga?”, (s. 46) lub „Czy szanowałem synostwo Boże w innym człowieku?” (s. 48).

W czwartej nauce, o wymownym tytule *Przebudzenie* (s. 53-62), Autor wskazuje ten etap drogi wiary, którym jest życie nowe, w obfitości. Jest ono owocem przebudzenia dokonanego przez Boską miłość i Boskie światło. Ta część książki zawiera swego rodzaju apel ojca Badeniego o to, by Kościół, parafie i sami duchowni budzili wiernych do nowego życia.

Tematem piątej konferencji jest *Pragnienie* (s. 63-75). Zgodnie z prezentowanym w tej nauce rekolekcyjnej przekonaniem Autora, przedmiotem pragnienia człowieka wierzącego winna być prawda i sam Bóg, którego tajemnicy może on „dotknąć” wiarą. Ojciec Joachim zachęca odważnie czytelnika: „Pragnij pragnąć” (s. 66).

Tajemnicza obecność to tytuł szóstej konferencji (s. 77-85). Porusza ona kwestię obecności Ducha Świętego w życiu człowieka wierzącego, który wprowadza go w tajemnicę Boga i Trójcy Świętej, budzi w sercu miłość i nieustannie chce dawać swoje dary: dar prorocтва, dar wyjaśniania, kim jest Bóg, dar języków, pogłębienie wiary, dar nadziei i miłości. Autor w tej części swojej książki przypomina, że osoby wierzące muszą być gotowe na próby, pustynię i ciemność oraz że powinny się starać mężnie kroczyć za Chrystusem, a nie tylko świadomie chodzić do Kościoła.

Ostatnia nauka nosi tytuł *Rozwój – droga przez pustynię* (s. 87-91). Jej treść skupia się na konieczności przejścia przez pustynię, która symbolizuje czas zwątpienia w obecność Boga. Autor zachęca czytelnika, aby trwał w akcie wiary, co pozwoli mu zapełnić tę rzekomą pustkę obecnością Boga, który na ziemskim etapie życia człowieka bardziej jest słyszalny w Swoim słowie, niż widzialny wzrokiem.

Recenzowana publikacja jest napisana przystępnym językiem i prostym stylem. Autor nie boi się poruszać zagadnień trudnych, ale fundamentalnych dla teologii duchowości, takich jak: noc ciemna, głębia duszy, charyzmaty. Konferencje ujawniają wielką kulturę i erudycję o. Badeniego. Znajdują one swoje oparcie w tekstach biblijnych, nauce duchowych mistrzów: św. Jana od Krzyża, Mistra Eckharta, św. Tomasza z Akwinu, św. Jana Damasceńskiego oraz w teologii prawosławnej, własnym – bardzo bogatym – doświadczeniu duszpastersko-zakonnym czy też eksperienencji innych braci, np.: benedyktyna i późniejszego kameduły – o. Piotra Roztworowskiego. Myśli i wnioski Autora należy uznać za trafne, spójne i praktyczne. Ciekawym zabiegiem edytorskim jest także wywiedzionowanie w każdej konferencji niektórych zdań i umieszczenie ich w łatwo rzucającym się czytelnikowi w oczy obramowaniu. Książka posiada jeszcze jeden cenny walor, jakim jest płyta CD zawierająca pełną, prawie 4-godziną, wersję wygłoszonych przez Autora nauk.

Powyższe przesłanki pozwalają uznać książkę o. Joachima Badeniego *Czego dusza pragnie. Elementarz duchowy* za wartościową i pożyteczną. Jej lektura jest intelektualną oraz duchową przyjemnością. Warto polecić ją tym wszystkim, którzy pragną odkryć głębię swojego doświadczenia wiary, czują głód zrozumienia tajemnic Boga oraz szukają wzoru świętości naturalnej, prostej i pełnej realizmu, którą starał się praktykować na co dzień o. Joachim Badeni.

Ks. Piotr Szlufik SDB

Krzysztof Malicki, *Polacy i ich pamięć przeszłości. Studium socjologiczne pamięci zbiorowej na przykładzie regionu podkarpackiego*, Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków 2012, ss. 284.

„Narody tracąc pamięć, tracą życie”
Tukidydes

Dyskusja na temat polityki historycznej (a raczej jej braku) państwa polskiego i samorządów różnych szczebli oraz stosunku Polaków do historii powraca niemal przy każdym obchodach rocznicowych. W zależności od rangi wydarzenia – regionalne czy ogólnopolskie, rocznica „zwykła” czy „okrągła” – przez środki przekazu przetacza się masa reportaży, doniesień, wywiadów, sondaży mających przybliżyć odbiorcom dany problem, sprawdzić ich wiedzę lub obnażyć ignorancję (media szczególnie lubią pastwić się w tym zakresie na politykach). W bieżącym roku z pompą obchodziliśmy już stu pięćdziesiątą rocznicę powstania styczniowego i siedemdziesiątą rocznicę powstania w warszawskim getcie, nieco ciszej wspominaliśmy siedemdziesiątą rocznicę rzezi wołyńskiej (początek – Parośl, luty 1943; autor przytacza szokujące wyniki badań dotyczących pamięci o tym wydarzeniu, por. s. 11), będącej zadrą w stosunkach polsko-ukraińskich. W latach kolejnych przypada siedemdziesiątą rocznicę powstania warszawskiego i siedemdziesiątą rocznicę zakończenia drugiej wojny światowej. Wszystkie te wydarzenia będą generowały pytania na temat znajomości dziejów ojczystych czy pamięci historycznej, szczególnie młodszych pokoleń.

Problematyka ta rzadko znajduje odzwierciedlenie w poważnych badaniach. Tym bardziej cieszy, iż została podniesiona w pracy Krzysztofa Malickiego *Polacy i ich pamięć przeszłości. Studium socjologiczne pamięci zbiorowej na przykładzie regionu podkarpackiego*. Autor jest socjologiem, adiunktem w Zakładzie Socjologii Miasta i Regionu Instytutu Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jego zainteresowania badawcze ogniskują się wokół socjologii pamięci zbiorowej, socjologii miasta i metodologii badań społecznych. O kompetencjach autora w zakresie ochrony miejsc pamięci świadczą członkostwo w Wojewódzkim Komitecie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Rzeszowie.